

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ

5.1 สรุป

การศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึง ต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนการทำไร่ สับปะรด เพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรม ของตำบลเสด็จ อำเภอมือง จังหวัดลำปาง เป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลและทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามกับเกษตรกรผู้ทำไร่ สับปะรดของตำบลบ้านเสด็จ จำนวน 90 ราย จากกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียน จำนวน 51 ราย และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้รับการจดทะเบียน จำนวน 39 ราย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

เกษตรกรผู้ทำไร่ สับปะรดส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรที่จดทะเบียนขึ้นเป็นชาวไร่ ผู้ปลูก สับปะรด จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.67

จำนวนสมาชิกครอบครัวของเกษตรกรผู้ทำไร่ สับปะรดมีทั้งหมด 356 คน เป็นสมาชิกที่ช่วยทำไร่ 212 คน มีคนงานที่จ้างทำไร่ 179 คน แสดงให้เห็นว่าการทำไร่ สับปะรดจำเป็นต้องมีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องช่วยทำไร่

พื้นที่ที่ใช้ในการทำไร่ สับปะรด จำนวนทั้งหมด 1,531 ไร่ โดยส่วนใหญ่เกษตรกร เป็นเจ้าของพื้นที่ทำไร่ สับปะรดเอง คิดเป็นร้อยละ 66.49 และมีการเช่าพื้นที่ในการทำไร่ สับปะรด จำนวนเพียง 214 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.98 และได้แยกขนาดพื้นที่เพาะปลูกออกเป็นขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.45 พื้นที่ 11-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.33 พื้นที่ 21-30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.00 และพื้นที่ 31 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.22

เหตุผลในการทำไร่ สับปะรดส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพราะเป็นอาชีพที่ทำมานานมีความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 88.89 แสดงให้เห็นว่า นอกจากจะเป็นอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกร แล้ว สับปะรดยังปลูกและดูแลรักษาง่าย รวมทั้งสามารถจำหน่ายได้ตลอดปี

โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.56 ไม่ได้กู้เงินมาลงทุน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีเงินทุนที่เพียงพอต่อการลงทุน และ เกษตรกรที่กู้เงินมาลงทุน โดยส่วนใหญ่ได้กู้มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.50 แสดงว่าเกษตรกรต้องการให้รัฐบาลจัดหาแหล่งเงินกู้ในอัตราที่ต่ำ

แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการทำไร่ สับปะรด โดยส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับจาก เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.56 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้เข้ามาให้ความรู้ และดูแลเกษตรกรดีพอสมควร

เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดโดยส่วนใหญ่ได้รับความช่วยจากรัฐบาล จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรที่ได้รับการจดทะเบียนแสดงให้เห็นว่าการจดทะเบียนของเกษตรกรจะทำให้ได้รับความช่วยเหลือมากกว่า และการช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นในด้านเงินช่วยเหลือให้แก่เกษตรกรผู้จดทะเบียน เป็นจำนวนเงินไร่ละ 300 บาท

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือเพิ่มเติมในเรื่องการเพิ่มราคาสับปะรด จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.00 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับด้านราคาจำหน่ายสับปะรดที่ตกต่ำ

เกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรด โดยส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มสมาชิก เป็นจำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.67 และเข้าร่วมเป็นสมาชิก จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.08 เนื่องจากการเข้าเป็นสมาชิกจะได้ซื้อปุ๋ยในราคาที่ถูกลงกว่าตลาด และมีเกษตรกรที่ไม่เข้าเป็นสมาชิก จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.92 โดยไม่บอกเหตุผลแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเห็นความสำคัญในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก

แหล่งน้ำที่ใช้ทำไร่สับปะรด ของเกษตรกรโดยส่วนใหญ่จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.44 อาศัยน้ำตามธรรมชาติคือน้ำฝนแสดงให้เห็นว่าสับปะรดเป็นพืชที่ไม่ต้องการน้ำ ทำให้ลดต้นทุนค่าแรงในส่วนนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการทำไร่สับปะรดโดยส่วนใหญ่เกิดจาก ค่าปุ๋ยและค่ายาปราบศัตรูพืชราคาสูง จากเกษตรกรจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.66 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าปุ๋ยและค่ายาปราบศัตรูพืชเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สับปะรดมีต้นทุนที่สูง

เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นที่จะปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้นในอนาคต จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.44 ด้วยเหตุผลเนื่องจากเป็นอาชีพหลัก และมีเกษตรกร ที่แสดงความคิดเห็นว่าไม่คิดปลูกสับปะรดเพิ่มในอนาคต จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.56 เนื่องจากราคาสับปะรดตกต่ำ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไม่สามารถที่จะไปทำอาชีพอื่น หรือปลูกพืชชนิดอื่นได้

2. ต้นทุนและค่าใช้จ่ายการทำไร่สับปะรดของเกษตรกรตำบลบ้านเสด็จ

ต้นทุนการทำไร่สับปะรด ประกอบด้วยต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ ซึ่งต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่วนต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าที่ดิน ค่าภาษีและค่าเช่าที่ดิน รวมถึงค่าเสื่อมอุปกรณ์

ต้นทุนการทำไร่สับปะรดเมื่อแยกตามขนาดพื้นที่ไร่ จะเห็นว่า ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ที่ต่ำที่สุดได้แก่ขนาดพื้นที่ไร่ 31 ไร่ ขึ้นไป มีจำนวน เท่ากับ 6,919.93 บาท /ไร่ ส่วนต้นทุนใน

การทำไร่สับปะรดของเกษตรกรตำบลบ้านเสด็จมีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 7,789.88 บาท / ไร่ ซึ่งประกอบไปด้วยต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงานตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา จนกระทั่งเก็บเกี่ยว เป็นจำนวนเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 2,334.42 คิดเป็นร้อยละ 33.91 ของต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ ค่าวัสดุ เฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,314.88 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.68 ของต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ และ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 235.11 คิดเป็นร้อยละ 3.41 ของต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ และมีต้นทุนคงที่ จำนวน 905.47 คิดเป็นร้อยละ 11.62 ของต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่

3. ผลตอบแทนจากการทำไร่สับปะรดของเกษตรกรตำบลบ้านเสด็จ

ผลผลิตเฉลี่ยของการทำไร่สับปะรดแยกตามขนาดพื้นที่ พื้นที่ที่ให้ผลผลิตสูงสุด ได้แก่ ขนาดพื้นที่ 1- 10 ไร่ เฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,525.86 บาท จึงทำให้ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ มีผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุด เป็นจำนวน เท่ากับ 9,640.08 บาท แต่เนื่องจากขนาดพื้นที่ 1-10 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ที่สูงจึงทำให้ขนาด พื้นที่ 31ไร่ ขึ้นไป มีกำไรเฉลี่ยต่อไร่สูงสุด เป็นจำนวนเงิน เท่ากับ 1,960.07 บาท

ผลผลิตเฉลี่ยของการทำไร่สับปะรดของเกษตรกรตำบลบ้านเสด็จ มีผลผลิตเฉลี่ยรวมต่อไร่ เป็นจำนวนเท่ากับ 4,427.78 บาท มีราคารับซื้อเฉลี่ยของสับปะรดเป็นจำนวนเท่ากับ 2.12 บาท ทำให้เกิดผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดของตำบลบ้านเสด็จ เป็นจำนวนเท่ากับ 9,386.89 บาท และมีกำไรเฉลี่ยต่อไร่ เป็นจำนวน เท่ากับ 1,597.01 บาท

อัตราส่วนกำไรต่อต้นทุน ของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดตำบลบ้านเสด็จ เท่ากับ ร้อยละ 20.05 อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย ของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดตำบลบ้านเสด็จ เท่ากับ ร้อยละ 17.01 อัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน ของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรด เท่ากับ ร้อยละ 0.25 และอัตราส่วนกำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีจำนวน เท่ากับ (0.11) แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดตำบลบ้านเสด็จมีต้นทุนในการทำไร่สับปะรดสูงและกำไรที่ได้เมื่อเทียบกับการลงทุนยังมีอัตราส่วนที่ต่ำ

4. ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ทำไร่สับปะรดตำบลบ้านเสด็จ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรไม่พอใจในราคาที่ยขายได้ เป็นจำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.56 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรอยากให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในด้านราคา

การจัดจำหน่ายเกษตรกรผู้ทำไร่ตำบลบ้านเสด็จมีวิธีการจัดจำหน่ายด้วยตนเอง เป็นจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีการซึ่งตามน้ำหนักเป็นกิโลกรัม

ปัญหาด้านการผลิตส่วนใหญ่เกิดจาก ผลมีขนาดเล็กจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.67 เนื่องจากปัญหาด้านสภาพดินฟ้าอากาศฝนไม่ตกตามฤดูกาล

ปัญหาด้านการจัดจำหน่าย ส่วนใหญ่ เกิดจากราคาสับปะรดตกต่ำ จากเกษตรกรจำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.11 ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องการให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.78 ต้องการให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือด้านการรับรองราคาผลผลิต

5. ข้อค้นพบ

เกษตรกรบางส่วนไม่ได้ให้ความสำคัญ กับการจดทะเบียนทั้งที่การจดทะเบียนได้รับความช่วยเหลือในหลายๆทางเนื่องจากคิดว่ามีการทำการเพาะปลูกน้อย

และถึงแม้ว่าการทำไร้สับปะรดจะมีกำไรที่ไม่มากนัก เนื่องจากมีต้นทุนที่สูงในด้านของค่าปุ๋ยและค่ายาปราบศัตรูพืชแต่เกษตรกรก็ไม่คิดที่จะเลิกการเพาะปลูก

นอกจากนี้ยังพบว่า ในการลงทุนทำไร้สับปะรดควรใช้พื้นที่เพาะปลูกขนาด 31 ไร่ขึ้นไป เพราะจะได้รับผลกำไรสูงสุดเนื่องจากความได้เปรียบในพื้นที่ที่มีเป็นจำนวนมากทำให้สามารถปลูกสับปะรดหมุนเวียนในพื้นที่สับเปลี่ยนกันไปเพื่อไม่ให้ผลผลิตสับปะรดออกมากในคราวเดียว ดังนั้นจึงมีผลผลิตสับปะรดที่สามารถจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการทำไร้สับปะรด เพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมของตำบลบ้านเสด็จอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการใช้แบบสอบถามเกษตรกรผู้ทำไร้สับปะรดจำนวน 90 ราย และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ราย พบว่า

1. เกษตรกรผู้ทำไร้สับปะรดไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาเท่าที่ควร เนื่องจากการรับซื้อสับปะรดของโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จากพ่อค้าคนกลาง การรับซื้อโดยตรงจากเกษตรกรมีน้อยมาก ทำให้พ่อค้าคนกลางกดราคาการรับซื้อกับเกษตรกรผู้ทำไร้สับปะรด จึงควรสร้างความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างเกษตรกรและโรงงาน ในการขอโควต้าจำหน่ายสับปะรดของกลุ่มผู้ทำไร้สับปะรดในการจำหน่ายโดยตรง ให้กับโรงงานอุตสาหกรรม

2. รัฐบาลควรเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเกษตรกรผู้ทำไร้สับปะรดโดยวางแผนควบคุมการทำไร้สับปะรดให้เกิดผลผลิตสับปะรดที่สอดคล้องกับความต้องการสับปะรดของโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันปัญหาการปลูกสับปะรดเกินความต้องการหรือเกิดการขาดแคลน โดย

- กำหนดแผนการเพาะปลูกสับปะรดในแต่ละปี

- กำหนดราคา सबปะรดให้เป็นธรรมและเหมาะสมระหว่างชาวไร่และโรงงานอุตสาหกรรม
- ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก सबปะรด เพื่อสร้างอำนาจต่อรองและตัดปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลาง ในรูปแบบของสหกรณ์
- กรมวิชาการเกษตร ควรให้ข่าวสารทางด้านการค้า การแนะนำทางด้านวิชาการเพื่อช่วยเหลือแก่ชาวไร่ เรื่อง วิธีการปลูก การใช้ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้คุณภาพและขนาดของผล सबปะรดให้ได้มาตรฐานตามที่โรงงานต้องการและควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการเกษตร ทำการศึกษาวิจัยหาวิธีการที่จะทำให้การเก็บเกี่ยว सबปะรดสามารถยืดเวลาออกไปเพื่อเก็บรักษา सबปะรดสดไว้ที่ต้น सबปะรด และสามารถส่งให้โรงงานได้อย่างสม่ำเสมอ
- ควรแนะนำระบบชลประทานเข้ามาแก้ไขปัญหาระยะน้ำ เนื่องจากปริมาณผลผลิตไม่แน่นอน มากน้อยตามสภาพดินฟ้าอากาศ ส่งผลให้วัตถุดิบป้อนโรงงานไม่สม่ำเสมอ และทำให้เกิดภาวะผลผลิตล้นตลาดในบางช่วง

การศึกษารั้วนี้มีข้อจำกัด ในเรื่องของ เวลา และ ขอบเขตของพื้นที่ ที่ศึกษาซึ่งเลือกศึกษาในพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ ทั้งที่มีการเพาะปลูก सबปะรดในจังหวัดลำปางเขต 3 ตำบล และในประเทศไทยก็มีพื้นที่เพาะปลูกในเขตพื้นที่หลายจังหวัด ซึ่งสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ รวมทั้งปัจจัยการผลิตมีผลต่อต้นทุน ของการเพาะปลูก อาจส่งผลให้ผลตอบแทนที่ได้แตกต่างไปจากงานวิจัยนี้